

ENERGIEMARKT Regering moet hogere eisen stellen

DE VOORSTELLEN VAN SUEZ-GDF ZIJN ONVOLDOENDE

■ Suez en Gaz de France (GDF) hebben vier voorstellen geformuleerd om de gevolgen van hun fusie op de Belgische energiemarkt te beperken. Een vijfde voorstel heeft betrekking op de Franse markt. De Belgische regering wenst meer. Zij heeft groot gelijk. De huidige voorstellen wegen niet zwaar genoeg.

ERIC DE KEULENEER

Aan de inmenging van Electrabel bij Elia, Fluxys en de distributienetwerken in de gemengde intercommunales, moet een einde komen.

De eerste voorgestelde maatregel was de verkoop van de participatie van GDF in het Belgische SPE (25 procent). Dat is evenwel geen toegeving aan de andere aandeelhouders, maar een normaal gevolg van de fusie.

De twee volgende voorstellen over de autonomie van Fluxys gaan niet ver genoeg. Het zijn al evenmin toegevingen: het afschaffen van de controle op Fluxys had al lang moeten gebeuren. Het was zelfs de reden voor de splitsing van Distrigas en Fluxys in 2003. Spijtig genoeg is de Belgische regering, ondanks voorstellen van de Belgische regulator (CREG), te laks geweest om die afschaffing af te dwingen. Electrabel-Suez zou geen invloedrijke aandeelhouder in Fluxys of Elia mogen zijn. Het zou daar ook niet veel bestuurders meer mogen aanduiden, laat staan hun voorzitters. De huidige situatie leidt alleen maar tot onwettige toetanden en belangenvermenging.

De vierde maatregel, een deel van de klantenportefeuille van Distrigas verkopen, is zeer bescheiden. Het zou maar gaan over 5 procent van de gasmarkt en Suez zegt niets over de zeer gunstige leveringscontracten die Distrigas heeft gekregen van de Belgische elektriciteitsproducenten.

MISBRUIKEN

Het is ook normaal dat de Belgische regering zich zorgen maakt over het uitblijven van het opengaan van de Belgische elektriciteitsmarkt. Ondanks de formele 'liberalisering' kan die markt niet echt openbreken. Dat alles dreigt zeer negatieve impact te hebben op de Belgische economie: te hoge prijzen, te weinig investeringen.

Een en ander is het gevolg van de misbruiken van Electrabel gedurende vele decennia. In het gecontroleerde regime overdreef het bedrijf zijn kosten (afschrijvingen, enzovoort). Ook het gebrek aan overgangmaatregelen bij de liberalisering speelde een rol. Daardoor worden nu alle kosten uit het verleden aan de consument gefactureerd en blijven alle voordelen bij Electrabel.

De subsidies die Electrabel van de Belgische overheid en de consumenten krijgt, lopen in de miljarden euro's. Daar waar de Belgische elektriciteitsprijzen zouden moeten dalen, riskeren ze nu te stijgen. Belgische prijzen moeten beduidend lager liggen dan in andere Europese landen, zelfs lager dan in Frankrijk, omdat de kerncentrales hier vlugger werden afgeschreven, maar ze blijven hoger.

EXTRA MAATREGELEN

Het is dus normaal dat de regering bijkomende stappen doet.

Voor Synatom en de nucleaire provisie van 5 miljard euro zou een verzelfstandiging (zoals voor een pensioenfonds) beter zijn dan een cocontrole met Suez. Dat de Belgische overheid geld zou betalen voor Synatom-aandelen heeft dan ook geen zin: het geld dat daar zit en de winsten die Synatom maakt, horen toe aan de Belgische gemeenschap.

Er moeten maatregelen komen waarmee de lage kostprijs van kernenergie de Belgische economie ten goede komt. Dat was zo altijd gepland en beloofd in de decennia 1980 en

1990. In die jaren waren de elektriciteitsprijzen in België voor de meeste consumenten 20 à 30 procent te hoog, ten gevolge van de te snelle afschrijvingen van de grote nucleaire investeringen.

Er bestaan genoeg mogelijkheden om die 'nucleaire rente' te neutraliseren zoals 'stranded benefits'-mechanismen, die in een herverdeling van die rente kunnen voorzien en echte concurrentie tussen producenten kunnen doen spelen. In de transitieperiode moeten prijscontroles komen om te verzekeren dat die herverdeling gebeurt ten voordele van de consument.

Aan de inmenging van Electrabel bij Elia, Fluxys en de distributienetwerken in de gemengde intercommunales moet een einde komen. De CREG zou ook duidelijker moeten zijn over de afschrijving van de 'Regulated Asset Base' van alle netwerken, omdat daar zeer dubieuze goodwill bij wordt gevoegd, die de tarieven verhoogt.

SAMENWERKEN

Om dat alles realiseren, is het beter samen te werken met Electrabel. Voor de conventies van 1995-1997 (getekend

door de sociale partners, de intercommunales, Electrabel en de regering, op een ogenblik dat de liberalisering duidelijk gepland was) is dat vanzelfsprekend. Zij stipuleren dat het systeem tegen de laagst mogelijke prijzen en voor het algemeen belang moet worden beheerd, waarvoor Electrabel in ruil talrijke voordelen en beschermingen kreeg. Het zou hoog tijd zijn dat Electrabel die conventies naleeft.

In het geval van slechte wil van Electrabel kan een heffing op de kerncentrales ook gebruikt worden om de 'nucleaire rente' te neutraliseren. Die heffing zou kunnen dienen om andere heffingen te vervangen die nu via de transport- en distributietarieven door de consument worden betaald. De oude steenkoolcentrales werden eveneens al volledig afgeschreven en komen ook in aanmerking voor zo'n heffing (ook mottenballentaks genoemd). Zo'n heffing zou de prijzen niet mogen doen stijgen: toen de productiekosten in de jongste vijf jaar fors daalden, zijn de prijzen voor de consumenten evenmin gedaald omdat Electrabel de conventies niet naleefde. Die heffing zou dan enkel de scheefftrekking neutraliseren en de concurrentie ten goede komen.

Kernenergie beschikt vandaag ook over andere voordelen in België, betaald door de gemeenschap, zoals de beperking van de aansprakelijkheid bij een nucleair ongeval. Dat risico wordt dus - vandaag gratis - door de overheid gedragen. Waarschijnlijk stijgt dat risico met de jaren. Het is zeker geen probleem een heffing op de oude nucleaire centrales te verantwoorden.

De auteur is geleerd bestuurder van de financiële instelling Credibe (ex-CBHK) en hoogleraar aan de Solvay Business School (UCL). Zeven jaar geleden adviseerde hij de Belgische regering bij de liberalisering van de energiesector, als voorzitter van de expertswerkgroep.